ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1939
Դ. ՏԱՐԻ.—ԹԻՒ 667 (57)
JEUDI 30 NOVEMBRE 1939

ZARTONK
QUOTIDIEN ARMÉNIEN
Directeur
Parounag Tovmassian
B. P. 617 TELEPHONE N° 51-14
BEYROUTH-LIBAN

ԶԱՐԹՕՆՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ՁԵՌՆԻ ՀԱՏԸ 3 Ս. Դ.

زارتونك
جريدة يومية ارمنية

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ
Լիբանան եւ Սուրիա	750 Ս. Դ.	400 Ս. Դ.
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	200 Ֆր. Ֆրնք.	100 Ֆր. Ֆրնք.
Ուրիշ երկիրներ	2 Անգլ. Ոսկի	1 Անգլ. Ոսկի

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԸ ՀՐԱՀԱՆԳ
ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼՈՒ
Ֆինլանտական նոր գրգռութեան մը
ԵՒ ԲՆԱՋՆՋԵԼՈՒ ՆԱԽԱՅԱՐՁԱԿՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 (Հ).— Լենինկրատի խորհրդային բանակներուն հրամանատարը իր մարդոց ուղղեց հետեւեալ յայտարարութիւնը. «Կարէլիոյ շրջանը, Մայնիլայի մէջ մեր զինուորներուն դէմ գրգռութիւն զինարձակութեան պատճառով, այս շրջանի մեր բանակներուն հրամայուեցաւ պատասխանել ֆինլանտական բանակներու կողմէ ամէն նոր գրգռութեան, մինչեւ ամբողջական կործանումը նախայարձակներուն»։

Միւս կողմէ, խորհրդային մամուլը կը շարունակէ յարձակիլ Ֆինլանտայի վրայ, և կը մատնանշէ խորհրդային գործաւորներուն քուէարկած բանաձեւերը, որոնք կը պահանջեն պատժել պատերազմի գրգռիչները ու ճզմել այն բոլորը որոնք կը սպառնան Խորհրդային Միութեան նուիրական սահմաններուն։

Խորհրդային իշխանութիւններ կ'աշխատին ռուս հանրային կարծիքին հաւատացնել որ երկիրը իրապէս սպառնալիքին տակն է ֆինլանտական խուժումի մը։

ԼՈՆՏՈՆ, 28 (Հ).— Հելսինկֆորսէն կը տեղեկագրեն որ Լենինկրատի խորհրդային բանակին մէջ բոլոր արձակուրդները ջնջուեցան։ Սպաներուն և զինուորներուն հրահանգուեցաւ մինչեւ 24 ժամ միանալ իրենց զօրքերուն։

ՖԻՆԼԱՆՏԱ ԿԸ ՊՆԴԷ

ՀԵԼՍԻՆԿՖՈՐՍ 28 (Հ).—Արտաքին Գործոց Նախարարութեան մէկ հաղորդագրութիւնը վերստին կը հաստատէ որ Ֆինլանտա կը հաւանի ետ քաշել 25 քիլոմէթր, խորհրդային կառավարութեան դիմումին վրայ, միայն այն պայմանով որ Ռուսեր ալ իրենց կարգին նոյնը ընեն։

Հաղորդագրութիւնը կ'աւելցնէ որ Ֆինլանտական պաշտպանողական գծերը արդէն 25 քիլոմէթր խորութեամբ զօրացուած էին բանակցութիւններէն առաջ, անկէ ի վեր մեծապէս զօրացան։

ՀԵԼՍԻՆԿՖՈՐՍ 28(Հ).—Պաշտպանութեան Խորհուրդի Նախագահ Մարաջախտ Մաններհայմ, որ Կարէլիայէն բացակայ էր ռուսաֆինլանտական միջադէպին ժամանակ, իր վերադարձին յայտարարեց. «Ամէնէն երկար տարողութիւն ունեցողը մեր դաշտային հրետանին է, որ 20 քիլոմէթր հեռու կը գտնուի խորհրդային սահմանագլուխէն։ Մեր ծանր հրետանին անկէ 50 քիլոմէթր հեռու է, առանց նկատի ունենալու որ ֆինլանտական սահմանային տարրերը ճիշդ այս կէտերէն յետոյ համախմբուած էին, բացօթեայ կրօնական արարողութեան մը ներկայ ըլլալու համար։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԸ ՔՆՆԱԴԱՏԷ ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԻՐՔԸ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ 28 (Հ).— Ֆինլանտայի հանդէպ խորհրդային կեցուածքը խստօրէն կը քննադատուի Նիւ-Եորք Թայմզ-ին կողմէ, որ կ'ընդգծէ խորհրդային և նացի վարմունքներուն նմանութիւնը։ Ըստ այս թերթին, կը թուի թէ նացի մեթոտը վարակիչ է, և թէ պէտք է արգիլուի բոլոր ցանկութիւն ունեցողներուն կողմէ։ Պատերազմին նպատակն է փոքր ազգերուն թոյլատրել որ շարունակեն գոյութեան իրաւունք ունենալ առանց ապրելու ուրիշ աւելի մեծերուն սպառնալիքին տակ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԱՀԱՆՋԸ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԷ

ԼՈՆՏՈՆ, 28(Հ).— Թէեւ մտահոգ են ռուսաֆինլանտական յարաբերութեանց ծանրացումէն, թերթեր յոյս կը յայտնեն որ ներկայ կացութիւնը պիտի չվերածուի զինեալ վէճի մը։

Մամուլը ընդհանրապէս չի խօսիր Մոսկուայի ազնուական փաստարկութիւններէն, լաւ՝ միայն խորհրդային քաղաքացիներուն համար, որոնք վարժուած են առանց վէճի ընդունելու Քրէմլինի կարգադրութիւնները։

Բրիտանական մամուլը կը նկատէ որ խորհրդային փաստարկութիւնները տարօրինակ կերպով կը նմանին իր յարձակումներուն նախօրեակին Գերմանիոյ բանեցուցած փաստարկութիւններուն։ Թերթեր կ'ուզեն գիտնալ թէ արդեօք Մոսկուա կ'ուզէ պարզապէս շէյթել Ֆինլանտայի հանդէպ ջիղերու պատերազմ մը, և կամ կ'ուզէ օգտուիլ միջազգային կացութենէն, գործադրելու համար իր յարձակողական մտադրութիւնները։

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը մատնանշէ որ ռուսաց ուզածին Գերմանիոյ օգնութիւնը. Գերմանիա գայն տեսաւ իրենց։ Ասիկա կը բացատրէ գերման նաւային [illegible] ֆինլանտական իշխանութեանց կողմէ առանց որեւէ պատճառի բանադրուելը։

Միւս կողմէ, գերման մեկնաբանութիւնները յստակ կերպով ցոյց կուտան Գերմանիոյ որոշումը, որովհետեւ այս վէճին մէջ Ռուսիոյ կողքին գտնուելու գերման Արտաքին Գործոց Նախարարութեան պաշտօնախօսները կը հաստատեն որ Ֆինլանտա համաձայնելու է Ռուսիոյ հետ։

«Տէյլի Հէրըլտ» կ'ըսէ թէ Ֆինլանտայի հանդէպ Սթալինի գործածած լեզուն. Արդեօք գուն երկու տարի առաջ լսուեցաւ, երբ Հիթլէր կը խօսէր Աւստրիոյ։ Արդեօք Սթալին ալ Հիթլէրի պէս անխուսափելի պիտի չարժէ տկար երկիր մը հանդէպ. Սթալին ալ Հիթլէրի պէս անխուսափ պիտի չարժի տկար երկրի մը հանդէպ, որովհետեւ ասիկա պիտի ըլլար անպաշտպան ժողովուրդի մը դէմ զօրաւոր պետութեան մը կողմէ մղուած կայսերապաշտ պատերազմ մը։

Ըստ «Նիւզ Քրոնիքլ»-ի, Ֆինլանտայի դէմ ռուս յարձակում մը պիտի գա[illegible] որ, հակառակ իր բոլոր առաջարկութեանց միւս երկիրներուն կողմէ, Ռուսիա կը մղէ կայսերապաշտ պատերազմ մը, տանջելով Փոքր-Ասիան, Ռուսիա կը մղէ կայսերապաշտ պատերազմ մը միայն տարին չունենալ։

ՌՈՒՍԻԱ Կ'ՈՒԶԷ ՍՏԵՂԾԵԼ ՏԿԱՐ ԴՐԱՑԻ ՄԸ...

ՓԱՐԻԶ, 29 (Հ).— Բոլոր թերթեր կը մեկնաբանեն ռուսաֆինլանտական ճգնաժամը։

Ըստ «Փըթի Փարիզիէն»-ի, Ֆինլանտա անոր զիջում մը կ'ընէ Ռուսիոյ, Ֆինլանտա չէր կրնար բայց իր ազգային պաշտպանութեան հետ հաշտ ձեւի մը տակ։ Ֆինլանտա չէր կրնար ուրիշ կերպ շարժիլ իրմէ անհամեմատ աւելի զօրաւոր Ռուսիոյ սպառնալիքին դէմ։ Ռուսեր կը յայտարարեն թէ կ'ուզեն Լենինկրատը ապահով ընել, բայց իրականին մէջ կ'աշխատին կառավարել [illegible] դրացի մը։

«Լէօվր» կը գրէ. «Երկար ատենէ ի վեր կը հաստատենք Ռուսերուն քաղաքական միջազգային դրամատիկ. թէ իր դէմ կը կանգնին երեք սպառնալիքներ. Այսօր կը լսենք որ թութիւնը, նացի Գերմանիան և կայսերապաշտ Ճապոնը։ Ֆինլանտան է։ Հիթլէր Ռուսիոյ վրայ ամէնէն աններելի ճնշումը բանեցնող Ֆինլանտան է։ Հիթլէր Ռուսիոյ վրայ ամէնէն աններելի ճնշումը բանեցնող Գերմանիա այլեւս չի կրնար ալ ճիշդ այսպէս կ'ըսէր, երբ կը յայտարարէր թէ Գերմանիոյ միայն վարչաձեւերը, այլ ենթարկուիլ Լեհաստանի Ճիայուն սպառնալիքին։ Ոչ միայն վարչաձեւերը, այլ ենթարկուիլ Լեհաստանի Ճիայուն սպառնալիքին։

Գերման և ռուս մեթոտներն ալ իրարու նման են։

«Օրդր»-ը մէջ Պիեռ կ'ըսէ թէ Ռուսեր կրնան գիւրութեամբ ճզմել Ֆինլանտան, և եթէ կ'ուզեն ընել այդ բանը, նպատակնին իրենց ձեռքին մէջ Ֆինլանտան, և եթէ կ'ուզեն ընել այդ գործը պահելու համար ճամբան պահելու համար ճամբան։

ԱՆԳԼԻԱ ՕՐԱԿԱՆ ՎԵՑ ՄԻԼԻՈՆ
ՍԹԵՐԼԻՆ ԿԸ ԾԱԽՍԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

ԼՈՆՏՈՆ 28 (Հ).— Իր ելեւմտական տեսութեան մէջ «Թայմզ» կը մատնանշէ որ Անգլիա օրական վեց միլիոն սթերլին կը ծախսէ պատերազմին համար։ Այս թիւը աւելի է նախորդ պատերազմէն, բայց անիկա ազգային եկամուտին մէկ նուազագոյն մասն է։

1914ի պատերազմին ընթացքին Անգլիոյ թշնամութեանց գինեց իր եկամուտներուն հարիւրին 60ը, մինչդեռ այսօր կը ծախսէ 40 առ հարիւրը միայն։ Միւս կողմէ, բրիտանական ճարտարարուեստական արտադրութիւնը նախորդ պատերազմին մէկուկէս պատիկն է։

Ուրեմն, յստակ է թէ օրական վեց միլիոն սթերլինի ծախքը Անգլիոյ ելեւմտական հիգին կարողութեան սասանեցնող չափը չէ։ Մինչդեռ Գերմանիա արդէն իսկ կը գործածէ իր տնտեսական բոլոր պաշարները, և չի կրնար աւելի մեծ ճիգ մը ընել։

ՖՐԱՆՍԱ ԱԼ ՏՆՏԵՍԱՊԷՍ ԲԱՐՁՐԱՑԱԾ Է

ԼՈՆՏՈՆ28 (Հ).—«Էքոնոմիսթ» թերթը, առաջնորդող յօդուածի մը մէջ կը շեշտէ կարեւորութիւնը անգլօ-ֆրանսական տնտեսական համաձայնութեան եւ գաշնակիցներու պատերազմական անզգին ուժին։ Այս երկու երկիրները, կ'ըսէ յօդուածագիրը, մէկզի դնելով Տոմինիոններն ու գաղութները, Գերմանիոյ չորս պատիկը երկաթ հանքայ և բանակի համար կրկնապատիկը իւղաւոր կ'արտադրեն։ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ գոյացած ելեւմտական համաձայնութիւնը բազմաթիւ առաւելութիւններ ունի։ Այս երկու երկիրները առնուազն մէկ միլիառ սթերլինի արժողութեամբ ոսկեպաշար և ասոր արժեթուղթեր ունին։

«Սթէյթիսթ»ը կը քննէ Ֆրանսայի տնտեսական ուժը, և ցոյց կուտայ որ ան ներկայիս շատ աւելի բարձր է քան 1914ին, որ ատեն Ալզաս ու Լորէնը Գերմանիոյ կը պատկանէին, և թէ հիւսիսի ճարտարարուեստական շրջանները պատերազմի թատր դարձած էին։

Բաց աստի, այսօր Ֆրանսա ունի 1914-ի իր ունեցածին կրկնապատիկը։ Գալով ածուխի կացութեան, Ֆրանսա, որ տարեկան 19 միլիոն թոն կը սպառէ, արտասահմանէն ներածելու պէտք ունի միայն 1,750,000 թոն, որ մեծ մասամբ արդէն կուգայ Ֆրանսական կայսրութենէն։

Ֆրանսա ունի ցորենի, շաքարի, միսի և կարագի առատ պաշարներ, և իր պարենաւորումը ապահովուած է։ Ֆրանսայի երկաթը կը բաւէ իրեն, մինչդեռ Գերմանիա ստիպուած է իր պէտքերուն երկու երրորդը ներածել արտասահմանէն։

Այս թիւերն ու միջգաշնակցային տնտեսական համակարգումի ջանքերն նախագահ Մոնէի նշանակումը կը բաւեն ցոյց տալու Տը.Կէօպէլսի ամբաստանութիւնները թէ ֆրանքօ-բրիտանական հզօրութեանց հասարակաց դաշնակցութեան մէջ Ֆրանսայի կը տրուի ստորադաս դիրք մը։

ԳԵՐՄԱՆ ԱՐՏԱԾՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ՀԱԿԱԿՇԻՌ

ՓԱՐԻԶ, 28(Հ).— Գերման արտածումներուն վրայ արգելք հաստատող հրամանագիրը հրապարակուեցաւ։ Ան իրաւունք կուտայ պատասխանատու իշխանութեանց՝ բռնագրաւել այն բոլոր ապրանքները՝ որոնք դեկտ. 4-էն յետոյ գերման նաւահանգիստի մը մէջ բեռցուած ըլլան որեւէ նաւու վրայ։

Այս հրամանագիրը չարգիլեր բռնագրաւումը նաւերու և վաճառքներու, ի զօրու եղող միջազգային օրէնքներու և հրահանգներուն համաձայն։ Այս հրամանագիրը կը հրահանգէ բռնագրաւել Գերմանիոյ և անոր կողմէ գրաւուած բոլոր հողամասերէն եկող վաճառքները, իբրև թշնամիի սեփականութիւն։

Հրամանագրին սկիզբը կայ բացատրագիր մը, որ կ'ըսէ. «Ֆրանսա ստիպուեցաւ զէնք վերցնել Գերմանիոյ դէմ, պաշտպանելու համար ազատ և խաղաղ կեանք մը փոքր ազգերուն էական իրաւունքը։

«Հակառակ տրուած հաւաստիքներուն, Գերմանիա չվարանեցաւ միջազգային օրէնքին և մարդկային սկզբունքներուն կողմէ դատապարտուած բանաբարքերու դիմելու։

Բացատրագիրը ապա կը թուէ ֆրանսական, անգլիական և չէզոք նաւերու թորփիլահարումը գերման սուզանաւերու կողմէ, առանց յարգելու ընդհանրապէս պատերազմին շուրջ կնքուած համաձայնութիւնը, զոր Գերմանիա ալ ստորագրած էր։ Կը յիշէ նաև գերման ականներուն գործած աւերները ամէն ազգութեանց պատկանող նաւերու և մարդկային կեանքերու հանդէպ։

Այս պատճառներով ֆրանսական կառավարութիւնը դիմեց փոխադարձութեան միջոցներու և պիտի արգիլէ ծովու ճամբով գերման ամէն արտածում։

Ասով մէկտեղ, Ֆրանսա նկատի պիտի առնէ չէզոքներու բոլոր օրինաւոր շահերը, և պիտի աշխատի չվնասել անոնց։

ՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ

ԱՆԳԱՐԱ, 28 (Հ).— Գերման մագնիսական ականներու գործածութեան դէմ դաշնակիցներու ձեռք առած փոխադարձութեան միջոցները մեկնաբանելով «Աքշամ» թերթը կը յայտարարէ որ շատ բնական է առեւտրական շահերուն երկրորդական կարգի վրայ դրուիլը, որպէսզի իրաւունքի և արդարութեան գաղափարը յաղթանակէ։

Ըստ «Վաթան»-ի, ականներու պատերազմին չափ անմարդկային մեթոտներու որդեգրումը Գերմանիոյ կողմէ՝ կը մատնանշէ որ յուսահատական ճիգ մը կը փորձէ ան, դաշնակիցներուն կորուստ պատճառելու համար։ Գերմանիա ոչ մէկ մարդկային նկատումի առջեւ կանգ կ'առնէ։ Ահա թէ ինչու դաշնակիցները պատասխանեցին Գերմանիան ամէնէն աւելի անկարացնելու կարող զէնքերով։

Կիսապաշտօնական «Ուլուս» կը յայտարարէ որ ներկայ պատերազմը կեանքի կամ մահուան կռիւ մըն է այնչափ Հնդկաստանի որչափ Անգլիոյ համար։ Եթէ Նացիները յաղթեն, արեւելեան բոլոր ժողովուրդներուն ազատութիւնն ու անկախութիւնը անդարմանելիօրէն պիտի վտանգուին։

Նացիզմի ցեղապաշտ տեսութիւնը կը մերժէ ցեղերու միջեւ հաւասարութեան սկզբունքը։ Հետեւաբար, բնական է որ Գերմանիա, առաջուան նկատելէ յետոյ Լեհաստանի և Չեխոսլովաքիոյ նման ազգեր, պիտի երբեք չ'ընդունի հաւասարութեան սկզբունքը՝ Արաբներուն կամ Հնդիկներուն համար։

Գերմանները յուսախաբ են Ռուսիայէն

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ, 28 (Հ).— «Թէլէկրաֆ» թերթը երկարօրէն կ'ընդգծէ գերման շրջանակներու ցոյց տուած յուսախաբութիւնը՝ գերմանառուս տնտեսական դաշնագրէն յետոյ։ Գերմաններ նախապէս յուսացած էին որ երկու երկիրներու միջեւ փոխանակութիւնները մեծապէս պիտի աւելնային, և գերման ճարտարարուեստը պիտի կրնար ընդարձակել իր արտադրութիւնը և աշխատիլ Ռուսիոյ բարօրութեան համար, մինչ միւս կողմէ Ռուսիա ալ պիտի հայթայթէր Գերմանիոյ պէտք եղած արտադրութիւնները։

Բայց, ամիսէ մը ի վեր յուսախաբութիւնը կը ծաւալի գերման հանրային կարծիքին մէջ։ Արդարեւ, գիտելի որ Ռուսեր բանակցութեան ոչինչ կ'ընեն, երկու երկիրներու միջեւ գոյացած համաձայնութեանց գործադրութիւնը փութացնելու համար։ Գերման-խորհրդային ծրագրին առաջին մասին համար կը նախատեսուէր մէկ միլիար մարք արժողութեամբ փոխանակութիւններ, բայց ան կը հասնի հազիւ հազար երկու հարիւր միլիոնի, որուն գործադրութիւնն ալ ապահով չէ։ Դժգոհութիւնը աճած է մանաւանդ բանակին շրջանակներուն մէջ։ Վերջերս, Պոլոնիոյ զինուորական շրջանին հրամանատարը կը յայտարարէր որ Ռուսեր պարտին աւելի բարեկամեցողութիւն ցոյց տալ, և կ'աւելցնէր որ խորհրդային իշխանութիւններ փութով ընդունելու են գերման մասնագէտները, կազմակերպելու համար իրենց ճարտարարուեստական կեդրոնը, և թէ, միւս կողմէ, անոնց պարտականութիւնն է բարելաւել երկաթուղային գծերը, որպէսզի արագանայ նախանիւթերու փոխադրութիւնը դէպի Ռայխ։ Եթէ Ռուսիա իրապէս մտադիր չէ այս բաները ընելու, Գերմանիա սխալեցաւ համաձայնութեան հետ դաշնակցելով։

Իրենց կարգին, գերման ճարտարարուեստի մարդիկ լաւատեսութեամբ չեն սատարեր գերմանառուս տնտեսական յարաբերութեանց ապագան, պնդելով որ գերման կառավարութիւնը զիրենք չլսեց, և թերթեր յաճախ իրենց կը թելադրեն որ չմտածեն գործակալ դրկել Ռուսիա, որովհետեւ անիկա կանխահաս գործ մըն է։

ՔՕՓԷՆՀԱԿ, 28 (Հ).— «Պոլիթիքէն» թերթը Պերլինէն կը հաղորդէ որ, գերմանառուս տնտեսական համաձայնութիւններէն յետոյ, գերման շրջանակներու պաշտօնեաներու խումբ մը կը պատրաստուէր Ռուսիա երթալ։ Բայց Պերլինի խորհրդային դեսպանատունն ու Գերմանիոյ մէջ գտնուող խորհրդային հիւպատոսարանները մերժեցին անոնց վիզա տալ Ռուսիա մտնելու համար։

Գերման թերթեր կը բացատրեն որ գործի ճամբորդութիւնները արգիլուած են, եթէ բացարձակապէս անհրաժեշտ չըլլան, և եթէ ճամբորդները Մոսկուայէն կանչուած չեն։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՋՆՋԵՑ
ՌՈՒՍԵՒՖԻՆԼԱՆՏԱԿԱՆ ՈՉ-ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ
ՈՒԽՏԸ
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՌԱՏԻՈՆ ԿԸ ՀԱՂՈՐԴԷ ԲԱԶՄԱԹԻՒ
ՆՈՐ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ
ՌՈՒՍԻԱ ԶՕՐԱՑՈՒՑԱԾ Է ԻՐ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 29 (Հ).— Մոլոթով և Բոթեմքին ֆինլանտական դեսպանին յանձնեցին յուշագիր մը, որով կը յայտարարեն թէ Մոսկուա որոշած է ջնջել ռուսաֆինլանտական ոչ-յարձակման ուխտը՝ Ֆինլանտայի բռնած դիրքին պատճառով։ Տեսակցութիւնը տեւեց 20 վայրկեան։

Խորհրդային յուշագիրը նախ գիտել կուտայ որ Ֆինլանտա խախտած է ոչ-յարձակման այս ուխտին պայմանները։ Երկրորդ, Ֆինլանտայի մերժելը իր բանակները ետ քաշել և առաջարկելը խորհրդային բանակներուն ետ քաշուիլ մը, ցոյց կուտան թէ ֆինլանտական բանակները կը սպառնան Լենինկրատի։ Ռուս բանակները 100 քիլմ. հեռու են սահմանագլուխէն։ Բաց աստի, սահմանագլուխ զօրքը 25 քիլմ. ետ քաշելով պիտի հասնէր Լենինկրատի արուարձանները, և անկարելի պիտի դառնար այս քաղաքին պաշտպանութիւնը։

Ի վերջոյ յուշագիրը կը նկատէ որ վերջին սահմանային միջադէպերն ու Ֆինլանտայի ցոյց տուած վարմունքը Խորհրդային Միութեան հանդէպ՝ հակառակ են երկու երկիրներու միջեւ գոյութիւն ունեցող ոչ-յարձակման ուխտին, որով Մոսկուա չեղեալ կը նկատէ այս ուխտը։

ՄՈՍԿՈՒԱ, 28(Հ).— Խորհրդային ռատիոն ծանոյց որ երէկ Ֆինլանտացիներ յարձակման նոր փորձեր ըրած են ֆինլանտական և խորհրդային սահմանագլուխի մէկէ աւելի կէտերուն վրայ։ Օրինակ տեղ մը, հինգ ֆինլանտացի զինուորներ կրակ բացած են խորհրդային զօրագունդի մը, բայց այս վերջինը առանց զոհ տալու յաջողած է գերի առնել նախայարձակներէն երկքը և զինաթափ ընել զանոնք։ Լենինկրատի շրջանին զօրքին սպայակոյտը կը հաղորդէ միւս կողմէ որ երկու ֆինլանտական ռումբեր պայթեցան ռուս հողամասի վրայ։

Կարմիր բանակի սպայակոյտն ալ կը տեղեկացնէ որ ֆինլանտական զինուորներ փորձեցին անցնիլ խորհրդային սահմանը, բայց ետ մղուեցան խորհրդային հրետանիի կրակին առջեւ։ Այս միջադէպէն յետոյ խորհրդային բանակները զօրացուեցան ամբողջ սահմանագլուխի երկայնքին։

ՄՈՍԿՈՒԱ 29 (Հ).— Թէև ֆինլանտական շրջանակները վերջնագիր մը չեն նկատեր ֆինլանտական յուշագրին Ռուսիոյ կողմէ տրուած պատասխանը՝ որ կը ջնջէ ռուսաֆինլանտական ոչ-յարձակման ուխտը, բայց դիւանագիտական շրջանակներ ահազանգիչ կը նկատեն զայն։

Ըստ Ֆինլանտացիներու, խորհրդային-ֆինլանտական ոչ-յարձակման ուխտը կնքուեցաւ 1932ին, երեք տարուան համար, և նորոգելի է ինքնաբերաբար։ Դաշնագիրը կը նախատեսէ վեց ամսուան պայմանաժամ մը ջնջումին առաջ։ Անոնք կը հաստատեն որ սահմանային միջադէպերու պատմութիւնները շինուած են Մոսկուայի մէջ։

Միւս կողմէ, ոչ-յարձակման ուխտը կը նախատեսէ նաեւ կազմել հաշտութեան խառն յանձնախումբ մը, Ռուսիոյ և Ֆինլանտայի միջեւ ծագած վէճերը հարթելու համար։

ՀԵԼՍԻՆԿՖՈՐՍ 29 (Հ).— Ֆինլանտական շրջանակներ կը մտածեն որ խորհրդային յուշագիրը մասնաւորապէս նպատակ ունի ներքին բրոբականտի ծառայելու և ռուս ժողովուրդը համոզելու որ Ֆինլանտա կը սպառնայ խորհրդային հողամասին։ Այս վարմունքով Մոսկուա կ'ուզէ ճնշել ֆինլանտական կառավարութեան վրայ, որպէսզի ան վերսկսի բանակցութիւնները։

ԼՈՆՏՈՆ 29 (Հ).— Նաև ստոյգ աղբիւր մը կը տեղեկացնէ որ Գերմանիա սկսաւ ամրութիւններ ընել, գերմանօռուս սահմանագլուխին վրայ։

Անգլեւֆրանսական փոխադարձութիւնները
ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԻՏԻ ԴՐՈՒԻՆ ԴԵԿՏ. 4ԻՆ

ԼՈՆՏՈՆ 29 (Հ).— Անգլօֆրանսական փոխադարձութեան միջոցները՝ գերման արտածումներու վրայ՝ գործադրութեան պիտի դրուին դեկտ. 4-էն սկսեալ։

Անգլիոյ Տնտեսական Պատերազմի Նախարարը այս առթիւ հրատարակեց հաղորդագրութիւն մը՝ որով կը յայտնէ թէ անգլօֆրանսական ծովային ուժերու հսկողութեան տակ կ'առնուին գերման նաւահանգիստներէն ճամբայ ելլող բոլոր նաւերը։ Արդէն նախապէս քննութեան ենթակայ էին Գերմանիա գացող նաւերը։ Հսկողութեան գործողութիւնները պիտի կատարուին նշանակուած մասնաւոր նաւահանգիստներու մէջ։

Անգլիա և Ֆրանսա ամէն ջանք պիտի թափեն չէզոք նաւերու շրջագայութիւնը չդանդաղեցնելու համար։ Քննութեան ընթացքին գրաւուած գերման վաճառքները պիտի փոխադրուին անգլիական և ֆրանսական նաւահանգիստներ։

Ուղղակի չէզոք նաւարկողներ պարտին իրենց փոխադրած վաճառքներուն համար վկայագիր առնել այդ վաճառքներուն ծագման երկիրներուն մէջ գտնուող ֆրանսական կամ անգլիական հիւպատոսութիւններէն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 29 (Հ).— Սպայակոյտը կը հաղորդագրէ որ հանդարտութիւն կը

(Շար.ը տեսնել Դ. էջ Դ. սիւնակ)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՅՆՃԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

Երբ ներկայ խմբագրականով անգամ մը եւս անդրադառնալ կ'ուզենք Այնճարի մէջ հաստատուած ժողովուրդի՝ մասին, մեր նպատակն է միայն վերստին յայտնել մեր երախտագիտական զգացումները հանդէպ ֆրանսական ասպետական ժողովուրդին եւ խնամոտ իշխանութիւններուն, եւ ըլլալ թարգմանը Այնճարի ժողովուրդի զգացումներուն ու փափաքին։

Տարակոյս եւ կասկած չի վերցներ այն իրողութիւնը թէ արտասահմանեան հայերուն թէ՛ նիւթական եւ թէ՛ բարոյական օժանդակութիւնը անկարող պիտի ըլլար ընթացք տալու Սանճագի հայերուն այն փափաքին որով անոնք կ'ուզէին փոխադրուիլ Սուրիա եւ Լիբանան, այդ շրջանին Թուրքիոյ կցուելուն հետեւանքով:

Ֆրանսան՝ իբր պաշտպան փոքրամասնութիւններու եւ արժանաւոր ժողովուրդներու՝ իրեն բարոյական պարտականութիւն սեպեց անհրաժեշտ դիւրութիւնները ընծայելու՝ ընթացք տալով Սանճագցի հայերուն արտագաղթի փափաքին: Առանց իր օժանդակութեանը հայ ժողովուրդը պիտի մնար իբր որբ եւ բարոյալքուած իր յուսախաբութեան մէջ:

Ֆրանսան՝ Սանճագի կցումին առեղծած նոր կացութեան ընդառաջ երթալով՝ Երեսուն միլիոն ֆրանքի յատկացում մը ըրաւ հայերու փոխադրութեան եւ տեղաւորման համար. Եթէ մենք արտասահմանեան հայերու նիւթական օժանդակութեան դիմէինք եւ եթէ նոյնիսկ պայմանները ըլլային բնական հազիւ թէ կարենայինք այդ յատկացումին մէկ տասներորդը գոյացնել:

Ֆրանսան եւ իր ուղղակի ներկայացուցիչ Բարձր Քոմիսէրը բոլորովին հայրական զգացումներու շունչով տոգորուած ցոյց տուին բարոյական այնպիսի գուրգուրոտ հոգածութիւն եւ նիւթական այնքան առատաձեռն օժանդակութիւն, որ մեզ կը մղէ, գաղթական հայերու անկեղծ զգացումներու թարգմանը ըլլալով հիացում ու շնորհակալութիւն յայտնելու իրենց, մանաւանդ ներկայ պայմաններու տակ, այսինքն պատերազմական շրջանին մէջ, երբ լաւ գիտենք թէ Ֆրանսան շատ աւելի կենսական խնդիրներու շուրջ իր ամբողջ բարոյական եւ նիւթական ուժերու զօրահաւաքը կը կատարէ դիմագրաւելու համար ծանրակշիռ եւ կենսական դէպքերը:

Այնճարի մէջ ֆրանսական իշխանութիւններու կողքին պէտք չէ՞ որ Հայերս մեր արժանաւոր գործունէութիւնը ցոյց տայինք. մեր բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւնը ի սպաս դնէինք այն ժողովուրդին համար՝ որուն զգացումները բացայայտօրէն ծանօթ են Բարձր Քոմիսէրին, եւ որոնք երբեմն կամաւորական շարժումներու մէջ ունեցած են իրենց ուղղակի աջակցութիւնը եւ հիացում պատճառող յաջողութիւններն ու գնահատուած յաղթանակներ:

Մենք համոզուած ենք որ Այնճարի մէջ հաստատուելիք ժողովուրդը շատ օրինապահ, ուրախութեամբ եւ երգելով պիտի կատարէ իրեն սահմանուած աշխատանքը՝

ԻՆՉՊԷ՛Ս ԾԱԳԵՑԱՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

—Մենք չէ որ յարձակեցանք առաջ, այլ Լեհերը. Մենք պարզապէս սահմանագծի ինքնապաշտպանութեան դիմել: Ինչո՞ւ է որ կը մեղադրէք մեզի. Ձեր պահանջին մասին ես լիազօրուած չեմ պատասխան մը տալու: Ֆիւհրէրի կ'իյնայ պատասխանել ձեր ներկայացուցած հարցերուն։

—Շատ այդպէս, կ'ըսէ Սըր Հէնտըրսըն, եւ կը խնդրեմ որ իր պատասխանը ինծի հաղորդէք որքան կարելի է շուտ։

Պարոն Քուլոնտր, աւելորդ կը գտնէ որեւէ վէճի մէջ մտնել իր խօսակցին հետ, որ կ'աշխատէր արդարացնել Գերմանիոյ ընթացքը։ Ըստ Քուլոնտրի այդ ընթացքը արդարացուած չէր համեմատաբար այլեւս, մինչ անդին կը ռմբակոծուէին կիներու եւ երեխաներու գիւղերը։

Սեպտեմբեր 2, շաբաթ. Ֆրանսական եւ անգլիական դեսպանները, սպասելով հանգիտ որ Սեպտեմբեր 1ին, Ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 10ին գերման կառավարութեան հաղորդուած ծանուցագրին պատասխանը հասնի, կ'աշխատին սոսր երկիրները տեղեակ պահել անցուդարձէն թոյլ չտալու համար որ գերմանական կառավարութիւնը իր ուզած ձեւով ներկայացնէ դէպքերը: Եւ տակաւին հեռագրական ու հեռախօսական հաղորդակցութիւնները կտրուած էին արտասահմանի հետ. Թէլեֆոնաբար Պերլինի տասը դեսպանները ամէն օժանդակութիւն ընծայեցին, շարունակ այցելելով ֆրանսական ու անգլիական դեսպանատուները մինչեւ Սըր Հէնտըրսընի եւ Քուլոնտրի մեկնումը։

Քուլոնտրի գլխաւոր մտահոգութիւնն էր յարաբերութեան մէջ մնալ Բարիզի հետ։ Գերմանական արգելափակումի փորձերուն մասին վերջին զեկոյց մը եւս կարելի եղաւ զրկել ժամը 11ին։ Այդ ժամէն վերջ, այլեւս դեսպանատունը որեւէ միջոց չունէր հաղորդակցութիւն պահելու համար Բարիզի հետ։ Կէսօրէ վերջ հազար ու մէկ դժուարութիւններով, կարելի եղաւ Լոնտոնի եւ Ճիւրիխի միջոցով կապուիլ Բարիզի, ամէնը երկու անգամ։ Եւ բոլորովին կղզիացաւ դեսպանատունը։ Ինչ աւելի սաստիկ ժամնկէ քան երկու օրերու այդ կացութիւնը, կտրուած աշխարհի հետ որեւէ յարաբերութենէ։

Երբ այս տագնապը սկսաւ, ֆրանսական եւ անգլիական դեսպանատուներու պաշտօնատարները խոհեմութիւն համարած էին ապահովութեան մէջ դնել իրենց կիներն ու երեխաները։ Ուստի դրեթէ կիսովին պարպուած էին դեսպանատուները։ Երբ գերմանական յարձակումը կատարուեցաւ դեսպանատունը մթերանոցի նկարագիր առաւ։ Սկսան այն տուփերով լեցնել զրահանակները — պահածոյ տուփերով ուտելիք։ Այս նախազգուշութիւնը անոր համար, որովհետեւ 1914 Օգոստոսին դեսպանատունը պաշարուած մնաց օրերով, ամէնէն զրկուած։

Դեսպանատան զինուորական պաշտօնէութիւնը, ամէն միջոցներէ խուսափելու համար, լքելով իրենց վարձած բնակարանները, դեսպանատուն ապաւինած էին շատոնց։

Այսպէս դեսպանատունը գաղթավայր մը դարձած էր։ Ֆրանսական կղզի մը գերմանական հողի վրայ։ Բայց մէկ ընտանիք դարձած էին կարծես, վայրկեանին ծանրութիւնը իրարու մօտեցուցած էր բոլորը։

Ամբողջ այս ընտանիքը հաւաքուած էր ձայնասփիւռին շուրջ, միակ միջոցը հաղորդակցելու համար արտաքին աշխարհի հետ։ Դժբախտաբար ձայները պղտորած էին, եւ շատ անգամ կարելի չէր խօսք մը հասկնալ։ Այսու հանդերձ կէսօրէ վերջ լսելի եղաւ Տալատիէի ճառը ֆրանսական Ծերակոյտին մէջ,—երկիւած լռութեամբ մը բոլորը մտիկ ըրին այդ ճառը։ Հետաքրքրականն այն էր որ երբեք այսքան քաջ, երբեք այսքան յուզիչ չէր լսուած։ Մեծ հրճուանք պատճառեց դեսպանատան պաշտօնեայ այս պանդուխտներուն, երբ լսեցին որ միաձայնութեամբ Խորհրդարանը քուէարկեց 69 միլիար վարկ, Ազգային Պաշտպանութեան համար։

Վերջապէս, արեւմտեան պետութիւնները վճռեցին սանձ դնել Գերմանիոյ յարձակման ախորժակին։

Երեկոյեան ճաշէն վերջ, զոր կառանքին բոլորը մէկ սեղանի շուրջ, դեսպանը կարդաց Չէմպըրլէյնի յայտարարութիւնը անգլիական Խորհրդարանին առջեւ. Անգլիան ալ, ուրեմն վճռած էր այլեւս փակել գերման աշխարհակալութեան ճամբան։

Սեպտեմբեր 3, կիրակի. Առաւօտեան կանուխ, Սըր Հէնտըրսըն ստացաւ իր կառավարութեան հրահանգները։ Համաձայն այդ հրահանգներուն, Անգլիական դեսպանը ժամը 9ին ներկայացուց գերման կառավարութեան եւ վերջնագիր մը տուաւ, երկու ժամուան համար։ Այս վերջնագիրը յանձնուած էր Տօքթ. Շմիտի, որ պետն էր Արտաքին նախարարութեան մամուլի բաժնին. Միաժամանակ, Սըր Հէնտըրսըն գիտել տուաւ թէ 24 ժամ անցած է արդէն, եւ տակաւին գերմանական կառավարութիւնը չէ պատասխանած Սեպտեմբեր 1ին յանձնուած պաշտօնաթուղթին, եւ կը յառաջանայ Լեհաստանի մէջ։ Եթէ, ժամը 11էն առաջ, գերման կառավարութիւնը յանձն չառնէ ետ քաշել իր բանակը, Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի մտնեն պատերազմական վիճակի մէջ։

Ժամը 11. Անգլիական դեսպանատունը ոչ մէկ պատասխան ստացած է։ Լոնտոն կը հաղորդէ իր դեսպանին թէ երկու երկիրները պատերազմի մէջ կը գտնուին այլեւս։

Քիչ վերջ, սակայն, Ֆոն Ռիպպենթրոփ իր մօտ կը հրաւիրէ անգլիական դեսպանը։ Արտաքին նախարարը Սըր Հէնտըրսընի կը յանձնէ երկար յուշագիր մը։ Նախ հաստատելէ վերջ թէ գերման կառավարութիւնը եւ գերման ժողովուրդը չեն կրնար ընդունիլ, ու կատարել բրիտանական կառավարութեան պահանջները, որոնք վերջնագրի ձեւ ունին, այս պաշտօնաթուղթը յետոյ կը շարունակէր գերմանական քաղաքականութեան բոլոր գանգատները, ի վերջոյ պատասխանատուութիւնը նետելով Լեհաստանի, մանաւանդ Անգլիոյ վրայ։

Այն պահուն երբ Անգլիա պատերազմի մէջ կը մտնէր Գերմանիոյ հետ ֆրանսական դեսպանն ալ հրահանգ ընդունեց Բարիզէն, որ Սըր Հէնտըրսընի ձեւով դիմում մը կատարէ գերմանական կառավարութեան մօտ։ Քուլոնտրը պէտք է պատասխան պահանջէր այն նամակին որ Ֆոն Ռիպպենթրոփի յանձնուած էր Սեպտեմբեր 1ին։ Կէսօրին ֆրանսական դեսպանը կ'ընդունուի Ֆոն Վայցզէքերի կողմէ, որ չի գիտեր թէ ինչպէս պատասխան պէտք է տալ։ Դեսպանը կը խնդրէ, այն տեղն, տեսակցիլ Ֆոն Ռիպպենթրոփի հետ։

Գերմանիոյ Արտաքին նախարարը նախ սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'ընէ։ Կ'ըսէ որ եթէ գերմանական կառավարութիւնը մինչեւ այժմ չէ պատասխանած Սեպտեմբեր 1-ին յանձնուած նամակին, պատճառն այն էր որ Մուսոլինի խորհրդաժողովի մը առաջարկը բերած էր։ Գերման կառավարութիւնը նախ կարծեց թէ պիտի յաջողի խորհրդաժողովը, բայց յետոյ ձախողեցաւ անգլիական կառավարութեան անհաշտ ընթացքով։

«Քիչ առաջ, շարունակեց Ֆոն Ռիպպենթրոփ, գերմանական կառավարութիւնը մերժեց անգլիական վերջնագիրը, որ ներկայացուած էր այս առաւօտ, այն պատճառաբանութեամբ որ արձանագրուած է յուշագրի մը մէջ, —տեղեակ պահենք։ Եթէ ֆրանսական կառավարութիւնը ինքզինք պարտաւորուած կը կարծէ յարգել իր յանձնառութիւնները Լեհաստանի հանդէպ ու մտնել պատերազմի մէջ, գերմանական կառավարութիւնը կը ցաւի միայն»։

Ֆրանսական դեսպանը կը հարցնէ թէ այդ խօսքերէն պէ՞տք է հետեւցնել որ գերմանական կառավարութիւնը ժխտական պատասխան կուտայ իր վերջին դիմումին։ «Այո» կը պատասխանէ Ֆոն Ռիպպենթրոփ։

Քուլոնտր կը յիշեցնէ թէ ինչ ծանր պատասխանատուութեան տակ կ'իյնայ Գերմանիան, առանց պատերազմի յայտարարութեան յարձակելով Լեհաստանի վրայ եւ մերժելով ետ քաշել իր զօրքը լեհական հողամասէն։ Եւ կը յանձնէ վերջնագիր մը, որ կը հաղորդէր թէ ժամը 5էն վերջ Ֆրանսա ինքզինք պարտաւորուած պիտի զգայ կատարելու իր յանձնառութիւնները հանդէպ Լեհաստանի։

Այս խօսքերուն վրայ, Ֆոն Ռիպպենթրոփի դէմքը կը պրկուի։

— Այդ պարագային, կ'ըսէ, Ֆրանսան է որ նախայարձակ պիտի համարուի։

— Պատմութեան կ'իյնայ դատել այդ պարագան, կը պատասխանէ ֆրանսական դեսպանը։

Մեկնելէ առաջ Արտաքին Նախարարութեան շէնքէն, Քուլոնտր վերջին անգամ ըլլալով կը հանդիպի Ֆոն Վայցզէքերի գրասենեակը։ Գերման Արտաքին Նախարարութեան խորհրդականը կը սեղմէ դեսպանին ձեռքը, յուզուած։ [illegible] որ վերջ, Ֆոն Վայցզէքերի զաւակը պիտի իյնար լեհական դաշտերուն մէջ, պատերազմի ճակատին վրայ։

Ու երբ դեսպանը իր կառքը կը մտնէր, գերման պատանի մը վազելով կը մօտենայ եւ կը խնդրէ ստորագրել իր տետրակին մէջ։ Դեսպանը կը կատարէ պատանիին խնդրանքը։ Այս պարագան կը յուզէ ամբոխը, որ կանգնած էր դիմացը։

Ժամը 1-ին Քուլոնտր կը հասնի դեսպանատուն։ Կը հաղորդէ իր աշխատակիցներուն թէ ամէն ինչ վերջացած է։ Այլեւս ուրիշ ընելիք չունէին, եթէ ոչ պատրաստուիլ դիւանագիտական շրջանակէն մեկնումին։ Գերման իշխանութիւնները այդ մասին չափազանց ուշադիր գտնուեցան։ Փոխանակութիւն մըն էր որ կը կատարուէր։ Բարիզի գերման դեսպանը խնդրած էր իր հետ Գերմանիա տանիլ 40 հոգի, իսկ Պերլինէն ֆրանսական դեսպանը 30 հոգի։

Իրիկուան ժամը 5-ին, դեսպանատուն եկան ամերիկեան պաշտօնեաներ, [illegible] համար այնտեղ մինչեւ ֆրանսացի պաշտօնակիցներուն մեկնումը։

(Շ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Ներկայիս Անգլիա ըսելով պէտք է հասկնալ բրիտանական բոլոր կղզիները բացի Իրլանտայէ, որ 1921 էն ի վեր անկախ պետութիւն դարձած է: Անգլիա փոքր երկիր մըն է. ան՝ կլոր թուով՝ 243 100 քառ. քիլմ. տարածութիւն եւ 48 միլիոն բնակիչ ունի. Անգլ. կայսրութիւնը սակայն, չափազանց ընդարձակ է. ան ունի 35 միլիոն քառ. քլմ. տարածութիւն եւ 500 միլիոն բնակիչ. ինչ որ աշխարհի ցամաքին մէկ չորրորդը եւ բնակչութեան ալ մէկ չորրորդը կը կազմէ։

Ինչ հսկայ կայսրութիւն է սակայն։

Անոր նմանը երբեք գոյութիւն չէ ունեցած ամբողջ պատմութեան մէջ. ան տասը անգամ մեծ է Հռոմէական կայսրութենէն: Ներկայիս ոչ մէկ պետութիւն կրնայ բաղդատուիլ անոր հետ. Իրաւամբ ըսուած է թէ արեւը մայր չի մտներ Անգլ. կայսրութեան վրայէն, զի ուր որ փայլի արեւը, հոն կը ծածանի անգլ. դրօշը։

Անգլ. Կայսրութեան մայրաքաղաքն է Լոնտոն, որ ունի 8 միլիոն բնակիչ. ան աշխարհի մեծագոյն քաղաքն է։ Աշխարհի մէջ 72 անկախ պետութիւն կայ. ասոնց երկու երրորդը, այսինքն 48 հատը, Լոնտոնէ նուազ բնակչութիւն ունի։

Այս կայսրութիւնը տարածուած է բոլոր ցամաքներու վրայ, սառուցեալէն մինչեւ այրեցեալ գօտի. եւ կը պարունակէ ամէն տեսակ ցեղ, լեզու եւ կրօնք, իրենց բոլոր մշակութայնութիւններով։ Ան ցեղերու, լեզուներու եւ կրօնքներու համադրութիւն մըն է, աւելի շիտակը համադաշնակցութիւն մը, որպիսին աշխարհ չէ տեսած երբեք։

Անգլ. Կայսրութիւնը չափազանց հարուստ է. անոր ձեռքը կը գտնուի աշխարհի ոսկիին կէսը, երկաթին մէկ վեցերորդը, հանքածուխին մէկ երրորդը, բուրդին մէկ երրորդը, բամպակին մէկ չորրորդը եւ ցորենին մէկ հինգերորդը։ Անոր արտածութեան ցուցակները շատ ընդարձակ են, եւ ներածութեան աղբիւրները՝ անսպառ։

Այս կայսրութիւնը աշխարհի ամէնէն հզօր կայսրութիւնն է եւ ծովային մեծագոյն պետութիւնը։ Անոր նաւատորմը գերազանց է, եւ անոր շնորհիւ Անգլիա եղած է ծովերու թագուհին, որ կ'իշխէ աշխարհի ամբողջ ծովերուն։ Այս հզօր նաւատորմն է որ կը պահպանէ եւ կը պաշտպանէ Անգլիան եւ իր կայսրութիւնը։ Վիլհէմ Յաղթողի ձեռքով 1066 ին տեղի Անգլիոյ նուաճումէն ասդին, այսինքն 900 տարիէ ի վեր, Անգլիա միայն մէկ անգամ պարտուած է, կորսնցնելով Հարիւրամեայ պատերազմը։

Ուրիշ անգամ մըն ալ հարկադրուած է ճանչնալ իր ամերիկեան գաղութներուն անկախութիւնը, յաղթելով պատերազմի բանակին Ֆրանսայի հետ, որոնց դրամագլուխ կ'օգնէր ան. Ասկէ զատ ան միշտ յաղթական եղած է. ան յաղթած է Սպանիոյ «Անյաղթ Արմատային» եւ պարտութեան մատնած անպարտելի կարծուած Նափոլէոնը։

Այժմ հարց է թէ ինչպէս կրցած է Անգլիա իրմէ 140 անգամ աւելի տարածութեան տիրել եւ տասը անգամ աւելի ժողովուրդներ կառավարել։ Ինչո՞ւ կրցած է այս փոքր երկիրը աշխարհի մէկ չորրորդին տիրանալ։ Նկատենք հետեւեալ կէտերը։

1.— Անգլիոյ մեծութեան գաղտնիքը պէտք է փնտռել իր ցեղային յատկութեանց մէջ. Պատմութենէն գիտենք թէ հին ժողովուրդներէն միայն Հռոմայեցիները կառավարելու ձիրքով օժտուած էին։ Ներկայիս ալ անգլիական ցեղը այդ յատկութեամբ օժտուած կ'երեւի, բան մը որ շատ չերեւիր լատին ցեղին մէջ. Սպանիա եւ Փորթուգալ շատ ընդարձակ գաղութներ ունեցած են, զորոնք կորսնցուցին իրենց կառավարման մէջ ցուցաբերած [illegible] պատճառով։ Մինչդեռ Անգլիա իր շահերուն հետ նկատի կ'առնէ գաղութներուն ալ շահերը։

2.— Դարձեալ Անգլիա գիտցած է պատմութեան դասերէն օգտուիլ եւ զարգացնել իր սխալները։ Ան գիտցած է ժամանակին համեմատ ճկուն ըլլալ եւ գաղութներուն տալ անոնց ուզած իրաւունքները, որով սիրաշահած է զանոնք, փոխանակ ապստամբութեան մղելու, ինչպէս սխալմամբ մղեց իր ամերիկեան գաղութները։ Ան գիտցաւ օգտուիլ այդ սխալէն եւ զգուշանալ զայն։ Ուրիշ անգլօ-սաքսոն ցեղ մը Ամերիկա՝ ինքնաբերաբար անկախութիւն շնորհեց Փիլիփեան կղզիներուն, բան մը որ աննախընթաց է պատմութեան մէջ։

3.— Անգլիա մեծ է իր քաղաքական եւ ընկերային բարեկարգութիւններով։ Ան անհատական ազատութեան եւ խորհրդարանական դրութեան դասական երկիրն է։ Մինչ ուրիշ երկիրներու մեծ Թագաւորները բացարձակ կերպով կ'իշխէին, Անգլիա սահմանադրական երկիր էր։ Այն բարեկարգութիւնները որ յեղափոխութեամբ եւ սուրով եւ արիւնով կատարուած են ուրիշ երկիրներու մէջ, Անգլիա զանոնք կատարած է առանց ցնցող դէպքերու եւ Խորհրդարանի միջոցաւ։ Անգլիոյ Խորհրդարանը, որուն հիմը դրուեցաւ 1215 ին, Մեծ Քարթայի անուամբ Magna Charta-յով (Իրաւանց Թուղթ), իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն մըն է։

4.— Անգլիա մեծ դիւանագէտներու երկիրն է. սակայն կարգ մը «Ալբիոնի ենոք դիւանագիտութիւն» խօսքը։ Անոր դիւանագէտները կը պատրաստուին մասնաւոր դպրոցներու մէջ եւ կը վարժուին արժանաւորապէս։ Անոնք անձամբ եւ սուր դիւանագիտութեամբ յաջողած են կերտել աշխարհի մեծագոյն կայսրութիւնը եւ զայն հաստատուն պահել գալ թշնամիներու մէջէն։ Բրիտանական առիւծը կ'ընկրկէ՝ աւելի լաւ ցատկելու համար։

5.— Անգլիացին գործնական եւ համբերող է. անիկա շատ եւ լաւ կը յոգնի. ան կը շարժի կամաց բայց հաստատ քայլերով. ան կ'ընկրկէ բայց չի նահանջեր. Ֆրանսացին գաղափարապաշտ է, Անգլիացին՝ իրապաշտ. Ֆրանսա գաղափարներ կը ստեղծէ, Անգլիա գործադրութեան կը դնէ զանոնք։ Ֆրանսացին տաքարիւն է, Անգլիացին՝ պաղարիւն։ Ֆրանսա յանկարծ ընդվզելով կը փոխէ, Անգլիա՝ երբեմն։ Անգլիա աւանդապահ եւ պահպանողական է, բայց միշտ յառաջդիմական է. ան չի սիրեր չափազանցութիւնը, եւ կ'ընէ [illegible]։ Անգլիոյ մէջ յեղափոխութիւնները յեղափոխութեամբ չեն կատարուիր, այլ բարեփոխութեամբ, համոզմամբ եւ Խորհրդարանի միջոցաւ։

Հիմա տեսնենք թէ ինչպէս կը կառավարուի այս հսկայ կայսրութիւնը։ Անգլիական տարածութիւնները երեք տեսակ կառավարման ձեւերու կը բաժնուին.—

1.— Դոմինիոններ (Dominions). Բաղդատական [illegible] Անգլիա 1840 -էն ի վեր [illegible] իրաւունքներ շնորհեց գաղութներուն. ժամանակի ընթացքին այս իրաւունքները ընդլայնուեցան եւ հասան ինքնավարութեան. Գանատա, Աւստրալիա, Նոր Զելանտա եւ Հարաւային Ափրիկէ բոլորովին անկախ պետութիւններ դարձած են. Անոնք Անգլիոյ հետ կապուած են, եւ ունին իրենց խորհրդարանը, իրենց օրէնքները, դրօշակը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԵԳԻՊՏՈՍ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅՈՑ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՀԱՓԱՌԻՆ

«Արեւ» Նոյմ. 10 Թիւով կը գրէ.

Կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 11-ին, Առաջնորդ. փոխանորդ Տ. Մամբրէ [illegible], ընկերակցութեամբ Տ. [illegible] Մելիքեանի, ուրիշ համայնքներու կրօնապետներուն կարգին [illegible] պալատը երթալով, յանուն [illegible] շնորհաւորած է Վեհ. Փարուքը [illegible] առթիւ.

Տ. ՍԱՀԱԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԼՈՒՐԸ

[illegible] Սահակ Կաթողիկոսի [illegible] գուժը [illegible] Եգիպտոսի Առաջն. Փոխանորդ Տ. [illegible] հեռագրով իր և Եգիպտ. [illegible] ցաւակցութիւնները [illegible] Կաթողիկոսական Փոխանորդ [illegible] Արքեպիսկոպոսին.

«Կողբանք մահը Մեծ Հայրապետին, [illegible] մեծ անհետացողին հոգւոյն Կիլիկիոյ Աթոռին համար»:

10 Նոյեմբերի առաւօտեան ժամերգութենէն վերջ հոգւոյ հանգստեան կարգ [illegible] Վեհափառին համար:

Այն տխուր առթիւ փակ մնացին [illegible] Պօղոսեան և [illegible] Վարժարանները, Հայկական [illegible] և Առաջնորդարանը:

Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանի [illegible] կողմը և թաղումին [illegible] ցաւակցական այցելութեան [illegible]:

[illegible] ուսուցումը, դրամը են.: Անոնց վարչապետները Անգլիոյ վարչապետին [illegible] դիրքի մէջ են. Անգլիոյ [illegible] հաստատուած [illegible] օրէնք ի զօրու [illegible] երկիրներուն մէջ: Անոնք միայն [illegible] կապուած են անգլիական [illegible], զոր սակայն կրնան խզել [illegible] ուզեն: Անոնք ազատ կամքով կը ճանչնան Անգլիոյ Թագաւորը իբր վեհապետ. իրենց օգտին համար չեն խզեր այս կապը, զի [illegible] Անգլիոյ հզօր նաւատորմի պաշտպանութենէն. Միացած մնալով անոնք աւելի զօրաւոր են:

Այսպէս միութիւն մըն է Բրիտանական Միութիւնը, [illegible] պետութիւններէ բաղկացած, որոնց [illegible]: Հայաստանը, որուն [illegible] Միութեան [illegible] է:

2.— Հողատարածութիւններ և թագաւորութիւններ, [illegible] իշխանութեան մէջ կը գտնուին անգլիական [illegible] մը:

3.— Գաղութներ, որոնք կը կառավարուին անգլիացի կառավարիչներով:

Հնդկաստանի [illegible] 1933ին, որ [illegible] դէպի [illegible] ինքնավարութեան [illegible]:

Անգլիոյ գաղթային քաղաքականութիւնը երկուստեք օգտակար եղած է. Անգլիա իր գաղութներուն շնորհիւ հարստացած է և եղած է բարգաւաճ երկիր. անոնք [illegible] շուկայ են իրեն համար:

Գաղութներն ալ մեծապէս օգտուած են Անգլիայէն, որ իրենց տուած է օրէնք, կարգ ու կանոն, վարչական [illegible], ներքին և արտաքին պաշտպանութիւն: Առանց Անգլիոյ ներկայութեան շատ գաղութներու մէջ [illegible] պիտի ըլլային ներքին խառնակութիւններ և քաղաքային պատերազմներ, մինչդեռ հիմա աշխարհի մէկ հինգերորդը, 500 միլիոն ժողովուրդ, բաղկացած ամէն տեսակ ցեղէ, լեզուէ և կրօնքէ, կը վայելէ բրիտանական խաղաղութեան բարիքները:

Ե. Ե. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Պէյրութ

Վերջ

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸ ԼԻՍԷ ՖՐԱՆՔՕ-ԷԺԻՓՍԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կը լսենք թէ Հելիոպոլսոյ Լիսէ Ֆրանքօ Էժիփսիէնի տնօրէն Պ. [illegible] այս տարի վերահաստատած է Լիսէին մէջ Հայերէն լեզուի կանոնաւոր դասը, ինք յանձն առնելով վարժարանին պիւտճէէն վճարել ուսուցչին վարձատրութիւնը և այդ պաշտօնին վերահոգելով ծանօթ ուսուցիչ հայերէնագէտ Պ. Բերովբէ Կոստանդեանը:

Մ. [illegible] այս ինքնաբեր կարգադրութիւնը մէկ նոր ապացոյցն է Հայոց հանդէպ իր սրտին բազմիցս ցոյց տուած համակրութեան [illegible] զգացումներուն, որուն համար մեր երախտագիտութիւնը միայն կրնանք յայտնել Ֆրանսայի այս վեհանձն ներկայացուցչին:

Աւելցնենք որ բացի առօրեական դասէն, Պ. [illegible] փափաքած է նաև որ Պ. Կոստանդեան բարձրագոյն դասարաններու հայ աշակերտներուն ծանօթացնէ, յառաջիկային, հայ հին մատենագիրները՝ դասախօսութեանց շարքով մը:

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Փլովտիվի մեր պաշտօնակից «Փարոս»ին կը տեղեկանանք թէ, Հոկտ. 18ին Ռուսճուգի մէջ տեղի ունեցած է պսակադրութեան արարողութիւնը Ընկ. Կարապետ Մ. Վարդանեանի և Տիկ. Նուարդ Զօր. Անդրանիկի, կնքահայրութեամբ [illegible] Պ. Սարգիս Ենկիպէրիեանի:

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՃԱՌԸ

Այս տարի գիւղատնտեսական ուսումնարանը պիտի ընդունի 225 ուսանողներ, որոնց համար պատրաստուած են բոլոր անհրաժեշտ տարրերը: Կահաւորումի համար յատկացուած է 107,000 րուբլի: [illegible] մեծ մասը վերանորոգուած է: Այժմ կը վերանորոգուի ճաշարանի շէնքը: Այս տարի [illegible] կը հրատարակէ «Հողագիտութիւն» և «Բոյսեր ֆիզիոլոգիա» գիրքերը:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏՈՒՆԸ

Երեւանի մէջ 1936էն ի վեր կը շինուի Մամուլի Տունը, որուն աւարտումը պիտի արժէ 11.200.000 րուբլի:

«Խորհ. Հայաստան» խիստ քննադատութիւններ ուղղած է Մամուլի Տան շինութեան վարիչներուն, ակնարկելով որ մէկ տարուան մէջ [illegible] փոխուած է շինութեան վարիչը, իսկ ներկայ վարիչին անձեռնհասութիւնը կը շեշտէ:

Տրուած ըլլալով որ շէնքի ճակատի 7 սիւները 10 30 սանթիմեթր ծուռ շինուած են, 25 հազար րուբլիի պէտք կը զգացուի շտկելու համար, իսկ ճարտարապետներու անհոգութեամբ մոռցուած պատուհան մը բանալու համար ծախսուած է 10.000 րուբլի:

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ԴԱՏԵՐ

Եգիպտական մամուլին և դատաստանական շրջանակներուն մէջ մեծ [illegible] ուշադրութիւն գրաւած է և [illegible] մեկնաբանութեանց [illegible]: Այդ դատերը թիւով... 500,000 [illegible] տարիներէ ի վեր անլոյծ կը մնան [illegible]: [illegible] լուծումներ կ'առաջարկէ:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Տարրական, որ՞ կը պարունակէ մեր պատմութեան գլխաւոր դէմքերն ու դէպքերը, պարզ եւ դիւրահասկնալի լեզուով: Գինը 6 Ե. Դ.

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Հին դարեր

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Միջին եւ Նոր դարեր: Այս երկու հատորներու մէջ ամփոփուած է մեր ամբողջական պատմութիւնը, Նոր ուսումնասիրութեանց լոյսին տակ: Ա. հատոր 6 Բ. հատոր 10 Ե. Դ.:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Հին դարեր

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Միջին դարեր

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Նոր դարեր եւ ժամանակակից շրջան: Այս երեք հատորներով մեր պատմութիւնը կ'աւանդուի ընդարձակ կերպով սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը, բոլորովին Նոր Նիւթերով եւ Նոր աղբիւրներով: Գիները են 8, 12, 15 Դ.:

Բոլոր դասագիրքերն ալ կը պարունակեն բազմաթիւ նկարներ եւ քարտէսներ: Լաւ թուղթ եւ խնամեալ տպագրութիւն:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒ, դասագիրք ընթերցանութեան, Ա. Տարի: Նիւթերը առնուած են մեծ քերթութեամբ, դիւրըմբռնելի եւ դիւրուսոյց: Ընտիր թուղթ, խնամեալ տպագրութիւն, պատկերազարդ: Գինը 8 Ե. Դ.:

Այս դասագիրքերը ընդունուած են Եգիպտոսի եւ արտասահմանի, ինչպէս նաեւ Բարեգործականի վարժարաններէն:

Մեծաքանակ գնողներուն զեղչ:

Դիմել.— L. Adjemian. 35 Salah-el-Din. Héliopolis
Le Caire-Egypte

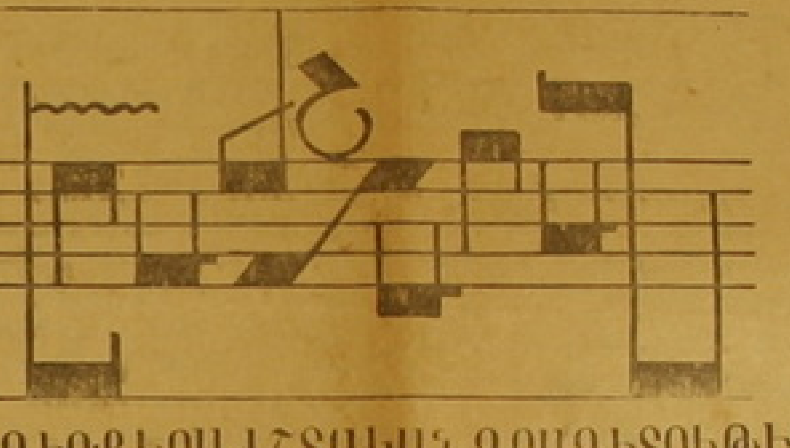

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

(ՁԱՅՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ)

Ա. ՊԱՍՏՄԱՃԵԱՆ-Ի

Իր տեսակին մէջ առաջին այս ձեռնարկը կոչուած է երգ-երաժշտութեան դասաւանդութիւնը մեր վարժարաններու և մանկապարտէզներու մէջ դնելու բոլորովին նոր և արդիական հիմերու վրայ, պահելով միաժամանակ հայ ազգային երգի ոգին ու ճաշակը:

120 է աւելի ռիթմիք-ի ձայնամարզի և լսողութեան վարժութիւններ: Բազմաթիւ մանկական և դպրոցական նոր երգեր: Ընդարձակ բացատրութիւններ դասատուներու համար: Օժանդակ ձեռնարկ նաև երգի, նուագի հետեւողներու համար: Ճոխ եւ գեղարուեստական տպագրութիւն:

Գինը՝ Սուրիոյ համար 12 ֆրանք

Դիմել՝ Խմբագրութեան

ՀԱԼԷՊ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԻՍԱԿ ՏԷՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

—ԹԻԼԷԼ, ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ԿԻՑ—

Ճոխ մթերք գրենական պիտոյից եւ ծանօթ գրիչներ, գրի մեքենաներ, ակնոցներ, եւն:

Նորոգութիւն եւ վաճառում արդիական ամէն տեսակ ժամացոյցներու:

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ. ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

Մէկ անգամ այցելողը տեւական յաճախորդ կը դառնայ:

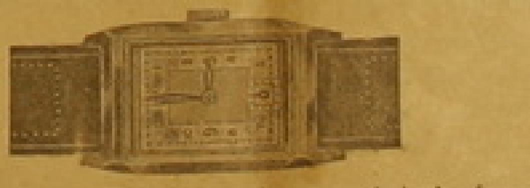

«STRAND» մարքայով նորաձեւ չի կոտրող [illegible] ժամացոյցներ:

ԱԼ ALBA ՊԱ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Souk Sursock N°. 15

Ճաշակաւոր, աժան եւ տոկուն հագուստ մը ունենալու միակ հասցէն՝

A L B A

Նոր հասած են demi saison եւ ձմեռնային ընտիր կերպասներ եւ [illegible],
ուր չափի վրայ հագուստներ կը շինուին անմրցելի գիներով:

Ճոխ քանակով մթերք, կարուած մանչերու և այրերու յատուկ հագուստներ, [illegible] եւայլն:

ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ՓՈՐՁԵՑԷՔ

ԱԼՊԱ ՍՈՒՔ ՍՈՒՐՍՈՔ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

CIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ 30.000 — 80.000

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՆ --ԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ ԵՈՒՆԻԸՆ--Ի ԿՈՂՄԷ

ՊԷՅՐՈՒԹ.— [illegible], Ֆախրի պէյ փողոց.— Արագ և կանոնաւոր ճամբորդութիւն Ատլանտեանի վրայ:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԳԻԾԸ.— Հավր—Նիւ—Եորք արագ ճամբորդութիւն շաբաթը երկու անգամ իր չքնաղ շոգենաւերով. Նորմանտի աշխարհի ամենամեծ և ամենաարագ շոգենաւը կ'երթայ Ֆրանս-Պարիզ, Լաֆայէթ, եւ այլն:

ՍԷՆ ՆԱԶԷՐԻ ԳԻԾԸ.— Օտագա, Մեքսիկա եւ այլն կանոնաւոր ճամբորդութիւն ամիսը մէկ անգամ:

ԱՆԹԻԼԵԱՆ ՔՐԻՍԹՕՖԸԼ ԳԻԾԸ.— Բանամայի ջրանցքը, յետոյ Հարաւային Խաղաղականի նաւահանգիստները, Բէրու, Շիլի, եւ այլն:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

1.— Ամէն ամսու 25ին Հավրէն դէպի ֆրանսական և Անգլիական Անթիլեան կղզիներ, Գոլոմպիա, Բանամա ջրանցքը, Բաքիֆիքա եւ այլն:

2.— Ամէն ամսու 10ին Պորտոյէն դէպի վերոյիշեալ նաւահանգիստները, հանդիպելով նաև մեծ Անթիլներ, Բորթօ Ռիքօ, Սանթօ Տոմինկօ և Հայիթի, դարձեալ [illegible] Ֆրանսի ճամբուն վրայ կը հանդիպի [illegible] նաւահանգիստները՝ Թրինիտատ, [illegible], Սարինամ եւ այլն. կանոնաւոր ճամբորդութիւն Հավրէն և Պորտոյէն ամիսը մէկ անգամ:

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԻ ԽԱՌՆ ԳԻԾ.— Կանոնաւոր և արագ ճամբորդութիւն Տէնքերքէն, Անվերսէն, Հավրէն Բրիսթոլէն, Լիվըրփուլէն, Կուաթէմալայէն, Լոս Անճելոսէն և Սան-Ֆրանչիսքօյէն:

ՄԱՐՕԳԻ ԳԻԾ.— Պորտոյէն դէպի Գազապլանքա կանոնաւոր ճամբորդութիւն շաբաթը մէկ անգամ:

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ԵՒ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԳԻԾ.— Յաջորդական և կանոնաւոր ճամբորդութիւններ Մարսէյլէն դէպի Թունուզ, Ալժերիա, Պէյրութ և Ֆիլիպեան կղզիներ:

ԹՐԻՓՕԼԻԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՆ ԵՆ

ԻՊՐԱՀԻՄ ՇԱՊԹԻՆԻ ՈՐԴԻՔ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է

[illegible]

ԹԷԼԷՖՕՆ 66-37 Փոստարկղ 268, Պէյրութ

Agent Général a Beyrouth C. EYNARD. Tél: 66-37 B. P. 268

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հրապարակ եկած՞են Մ. Աւլանեանի Դիւուրեան Դասերու Գ. և Դ. տարիներուն ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ բարեփոխուած և ճոխացած: Կը բաւէ ըսել թէ իւրաքանչիւրին վրայ մօտ երկու պրակ աւելցած է:

Այս ձեւով Դիւուրեան Դասերու հինգ հատորներն ալ հրապարակ եկած են բոլորովին նոր տպագրութիւններով (1937 և 1939):

Հինգ հատորներուն ալ միակ կեդրոնատեղին Վ. Ուզունեան գրատունն է, ուր պէտք է դիմել ամէն տպարանքի համար, այս հասցէով.—

Վ. Ուզունեան, Փոստարկղ 491 Պէյրութ

ՏՕՔԹ. ՀԱՅԿԱԶ ԳԸՐԳԵԱՇԱՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

(ՀԱԼԷՊ)

ԽԱՆՏԷՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 132

Փոխադրուած ըլլալով Սանճագէն Հալէպ, իր քլինիքը հաստատած է վիրաբոյժ-ատամնաբոյժ տոքթ. Գրիգոր Սարգիսեանի քլինիքը: Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 8—12 և 2—6:

[illegible]

ՏՕՔԹ. Մ. ԷԺՏԱՀԱՐԵԱՆ

Մասնագէտ ներքին, մանկանց հիւանդութեանց եւ մանկաբարձութեան

ԿՐԱՆ ԹԷԱԹՐԻ ԵՏԵՒԻ ԿՈՂՄԸ ԷՄԻՐ ԷՄԻՆ ՓՈՂՈՑ

ՄՈՒՍԹԱՖԱ ԹԱՊՊԱՐԱՑԻ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

գնացումը:

Այս երկու գլխաւոր արգելքները հեռացնել [illegible] էին գոյութիւն [illegible]: Հիւսիսային Ֆրանսայի և Պելճիոյ անգլ. ուժերու ընդհ. հրամանատար Սըր Ճոն Ֆրէնչ (յետագային մարաջախտ Ֆրէնչ) [illegible] էր անորոշ ժամանակի մը համար յետաձգել իր հրամանին տակ գտնուող անգլ. բանակներու յառաջխաղացումը: Միւս կողմէ, [illegible] փաշայի արշաւանքին ձախողումը [illegible] անգործութեան մատնած էր Եգիպտոսի անգլ. բանակը, զոր կարելի էր այլեւս ուրիշ ռազմաճակատ փոխադրել: Մանաւանդ որ, մինչ այդ նոր Զելանտայէն և Աւստրալիայէն մեծ թիւով զինուորներ բերուած և համախմբուած էին Եգիպտոսի մէջ: Աւելցնենք թէ Հարաւային Աֆրիկէի ըմբոստութիւնն ալ զսպուած ըլլալով, Եգիպտոսի մէջ գտնուող անգլիական զինուորները գրեթէ պարապ մնացած էին: Միւս կողմէ Անգլիոյ մէջ ալ նորակոչ զինուորներու մարզանքները աւարտած էին՝ պատերազմական նախարարութեան [illegible] պատրաստ նոր ուժեր, որոնց թիւը կը հասնէր 12 զօրաբաժնի:

Այս բոլոր «անգործ» զինուորներուն գործ հայթայթելու համար, պատերազմական նախարարութիւնը նոր ծրագիրներ կը մշակէր, երբ կրկին [illegible] ցամաքային ուժեր ընկերացնել Տարտանելի արշաւանքին:

Լորտ Քիչնըր այս անգամ չէր ուզեր հակառակիլ և [illegible] ծովային նախարարութեան:

Պատերազմական նախարարութեան այս որոշումին վրայ, բանակցութիւնները վերսկսան և երկու ամսուան ընթացքին Տարտանելի դրկուեցան հետեւեալ զինուորական ուժերը —

Բ

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ

Տարտանելի դէմ գործողութիւններու [illegible] յարձակողական յաջողութիւնը այն աստիճան ակներեւ կը նկատուէր, որ կառավարութիւնը սկսած էր լուրջ պատրաստութիւններ տեսնել՝ Սուլթանն ու նախարարները Անատոլու փոխադրելու:

1 Յունուար 1915ին, Հայտար Փաշայի կայարանին մէջ պատրաստուած էին երկու կառախումբեր, որոնք [illegible] պիտի փոխադրէին Սուլթանն ու Պոլսոյ գտնուող դեսպանները: Իւրաքանչիւր կառախումբ կը բաղկանար երեք վագոնէ միայն: Աւելի թիւով վագոններ չէին յատկացուած, որպէս զի կառախումբերը կարենային առաւելագոյն արագութեամբ ճամբայ կտրել: Առաջին կառախումբը յատկացուած էր Սուլթանին և կառավարութեան անդամներուն, իսկ երկրորդը՝ գերմանական և աւստրիական դեսպաններուն:

Ամերիկեան դեսպանն ալ [illegible] հրաւիրուած էր թէեւ, բայց Պ. Մորկընթաու մերժեց հրաւէրը, յայտնելով թէ, այդ ճգնաժամային օրերուն անհրաժեշտ կը նկատէր Պոլսոյ մէջ իր ներկայութիւնը: Դիւանագիտական ընկալեալ սովորութեան համաձայն, դեսպանները [illegible] էին հետեւիլ Սուլ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԿԱՃԱՌԻՆ ՄԷՋ

Փաստաբանական կաճառը իր վերջին ժողովին մէջ զբաղեցաւ զանազան հարցերով և մասնաւորաբար փաստաբաններու հանգստեան կոչման խնդիրով:

Մեծ վիճաբանութիւններու առիթ տուաւ առժամանակեայ թիւով փաստաբան պատրաստելու որոշումը որ նախորդ ժողովին նիւթ եղած էր արդէն։ Նկատի առնուեցաւ նաև համալսարանական աշակերտներու մէջ յառաջ եկած գայրոյթը այս որոշումին պատճառով։ Ուստի թէև համաձայն գտնուեցան այս որոշման, բայց առաջարկեցին որ բացառութիւններ ըլլան ի նպաստ վերջին շրջանաւարտներուն համար։

Ժողովը քննեց նաև խնդիրը այն փաստաբաններուն, որոնք գաղթական պաշտօնէութեան կողմէն դուրս հանուելով դիմած են կաճառին՝ փաստաբանութեամբ զբաղելու համար։

Ի վերջոյ կազմուեցաւ 4 անձերէ բաղկացած մասնաւոր յանձնախումբ մը որ պիտի քննէ փաստաբաններու դէմ ժողովուրդին ուղղած գանգատները։

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Հանրապետութեան նախագահը հրամանագրով մը Լիբանանի առաջին կարգի պատուանշան շնորհեց Պ. Պ. Սուպհի Ապունասրի, նախկին ներքին գործերու, Տք. Նիքոլա Ֆայէատի, նախկին Թղթատարական տնօրէն, և Թարազի, Ազգ. Գրադարանի նախկին վարիչ։

ԹՈՒՐՔ ՕՃՐԱԳՈՐԾԻ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Ոստիկանութիւնը երէկ ձերբակալեց Հիւսէյն Հայտար Համշու անուն Թուրք մը, որ սպաննելէ յետոյ իր կինը ու անոր բարեկամը, հետապնդուելով Թուրք իշխանութեանց կողմէ՝ ապաստանած էր Հովանաւորեալ երկիրներ։

ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԸ ԵՐԵՒԱՆ ԿԸ ՀԱՆՈՒԻ

Մաքսատան վերակացուները երէկ խուզարկած են Պ. Անդրէ Մէհրիի բնակարանը, Մելլաքէ թաղին մէջ, և երեւան հանած են քոքայն, մորֆին, աֆիոն և հաշիշ պատրաստող գործարան մը։

Տանտէրը ձերբակալուած է։ Լուրջ քննութիւն մը յառաջ կը տարուի խիստ գաղտնապահութեամբ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի յանցող գիշեր, երեք կարեւոր գողութիւններ կատարուած են Պէյրութի Վէյկան փողոցի վաճառատուներէն։

Գողերը 2500 ոսկինոց գոգոտ մը թռցուցած են Պ. Զէհէնի գոհարեղէնի վաճառատունէն, 300 ոսկի՝ Պ. Գարաքաթի խանութէն, և 1500 ոսկի արժողութեամբ ապրանք, ձայնագիրներ եւայլն՝ Պ. Տապագեանի վաճառատունէն։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՊԱՐԱԳՆԵՐԸ ԿԸ ՔԱՆԴՈՒԻՆ

Դամասկոսի Սանճագտար փողոցին վրայի պարագները և հիւղակները, որոնց մէջ կը բնակէին կօշկակարներ և երկաթեղէններ վաճառողներ, պիտի քանդուին իշխանութեանց որոշումով։

ԿԻՆԵՐՈՒ ԲԱՆՏԸ

Աւագուտքի բանտին տնօրէնութիւնը կառավարութեան յանձնած է տեղեկագիր մը, կիներու բանտարկութեան վայրին անբաւական պայմաններուն մասին։ Դատապարտուած կիները բոլորն ալ լեցուած են հասարակաց սրահի մը մէջ, առանց անոնց ընկերային կարգն ու յանցանքին տեսակը նկատի առնելու։ Այս վիճակը վտանգաւոր է ձերբակալուած կիներէն ոմանց համար, և բանտի տնօրէնութիւնը կը թելադրէ կիներու յատուկ բազմաթիւ յարկաբաժիններու առանձնումը՝ բանտէն ներս։

ԱՐՏԱԾՈՒՄԻ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Անցեալ շաբաթ Պէյրութէն արտածուած են, ըստ առեւտրական գրասենեակի արձանագրութիւններուն, կարեւոր քանակութեամբ մետաքսեղէն և հիւսուածեղէն արտադրութիւններ դէպի Պաղեստին, Եգիպտոս, Պաղտատ, Մարսէյլ և Ջենովա։

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Հրանդ Գէորգ Շաքլեան, Նէհմէ Շէրիֆ և Հուսամի անուն երեք անձերը, որոնք արճարանի ձեւին տակ կը բանեցնէին գաղտնի խաղարաններ։

ՓՈՐՁ ԴԷՊԻ ԾՈՎ ՌՄԲԱՐՁԱԿՈՒԹԵԱՆ

Դէպի ծով ռմբարձակութեան իրական փորձեր պիտի կատարուին ուրբաթ, դեկտ. 1, ժամը 5էն մինչև 10, ռմբարձակութեան վայրէն դէպի Խոյթէի ծովեզերքին բացերը։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻՆ

Պէքայի մէջ հանգանակութիւն մը կատարուած է Ֆրանսական Կարմիր Խաչին ի նպաստ, և գոյացած է 58,240 ֆրանք, զոր ղրկուած է տեղ. Բիւրոյի։

Հաւաքուած նուէրներուն ընդհանուր գումարը կը բարձրանայ 417,274 ֆրանքի։

ՍԱԿԱՐԱՆ

(ՆՈՅ. 29 1939) ՊԷՅՐՈՒԹ

(Հաղորդեց սեղանաւոր Մ. Կազրաս)

Չէք		Գնում	Վաճառում
Լոնտոն	Ս. Դ.	886,—	889.—
Եգիպտոս	»	908—,	912,—
Նիւ Եորք	»	224,—	226,—
ԹՂԹԱԴՐԱՄ			
Անգլիական	»	884,	886,—
Եգիպտական	»	907,—	909,—
Տոլար	»	224,—	226,—
Թրքական	»	103,—	104,—
ՈՍԿԵԴՐԱՄ			
Օսմանեան	«	1550 —	1955 —

Պ. ՃԱՆԻԿ ՉԱԳԸՐ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Մերձաւոր Արեւելքի Վակըմ Էօյլի Ընդհանուր Տնօրէն և Հ. Բ. Ը. Մ.ի Գահիրէի Երդ. Յանձնաժողովի փոխ-Ատենապետ Պ. Ճանիկ Չագըր իր ազնիւ տիկնոջ հետ Պէյրութ կը գտնուէր շաբաթէ մը ի վեր։

Պ. Չագըր իր անձնական զբաղումներէն դուրս հետաքրքրուեցաւ հայ գաղթականներու հարցով ալ։

Ան այցելեց Այնճար և մօտէն տեղեկացաւ գաղթականներու խղճալի վիճակին։ Այս մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց Բարեգործականի տեղական մարմիններուն հետ Գահիրէ վերադարձին իր պաշտօնակիցներուն ներկայացնելու համար իրագործելի ծրագիր մը։

Ցաւով կ'արձանագրենք որ Տէր և Տիկին Չագըր ինքնաշարժի արկած մը անցուցած են Ալէյի ճամբուն վրայ արդէն բարեբախտաբար անվնաս ազատած են։ Անոնք երկու օր ամերիկեան հիւանդանոց մնալէ յետոյ, այսօր՝ Չորեքշաբթի կը մեկնին դէպի Եգիպտոս ցամաքի ճամբով։

Մեր խնդակցութիւնը արկածէն անվնաս ազատելնուն համար և բարի ճանապարհ կը մաղթենք բարեկամ հիւրերուն։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ «ԶԱՐԹՕՆՔ»ԻՆ

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'իմանանք մահը 17 տարեկան պատանի ՕՆՆԻԿ ՔԱՃԻՐԵԱՆԻ, զաւակը մեր բարեկամ Պ. Կ. Քաճիրեանի, ցաւալի արկածի մը հետեւանքով։

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր չորեքշաբթի ժամը 2ին, Ս. Նշան եկեղեցւոյ մէջ։

Այս առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք սգաւոր ընտանիքին։

ՕՃՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄ

Խառն դատարանը 15ական տարի բանտարկութեան և տաժանակիր աշխատանքի դատապարտեց Սաատէտին Ֆարհաթի սպաննիչներէն երեքը։ Մնացեալ մեղսակիցները ոճիրին, 4 ամիսէ և երեք տարիէ մինչև բանտարկութեան պատիժներու դատապարտուեցան։

Ինը անձեր ալ ազատ արձակուեցան։

ՍՆՆԴԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

Ժողովուրդը աւելի լաւ կերպով տեղեակ պահելու համար սննդեղէններու գիներուն, արգիլելու ամէն խարդախութիւն և զանոնք [illegible] համար Բարձր Քոմիսէրը որոշումով մը կը հրահանգէ ուտելիքի բոլոր վաճառողներուն, իրենց ապրանքներուն գիները թուղթերու վրայ գրել և կախել, որպէսզի յաճախորդները տեսնեն և գիտնան վերջնական և որոշ գիները։

…տիրէ ճակատի վրայ: Ֆրանսական մարտանաւեր բանագրաւեցին երկու գերման նաւեր, մէկը 6.000 թոն իսկ միւսը 4600 թոն տարողութեամբ։

ՄԱՐՍԷՅԼ, 29 (Հ).— Ֆրանսական մարտանաւ մը Մարսէյլ բերաւ չէզոք նաւ մը, և անոր մէջ գտնուած գերման ճամբորդները յանձնեց ֆրանսական իշխանութեանց։

ԼՈՆՏՈՆ, 29 (Հ).— Բրիտանական պատերազմիկ օդանաւեր յարձակեցան Պորքիւմի գերման ջրաօդանաւի կայանին վրայ, և գնդացիրի բռնեցին յետոյ երեք ջրաօդանաւեր, վերադարձան Անգլիա։

ՊՐԻՒՔՍԷԼ 29 (Հ).— Գերման օդանաւեր երէկ առաւ. թռան պելճ հողամասի վերև, շատ բարձրէն։ Պելճ հակօդային պաշտպանութիւնը հալածեց զանոնք։

ՓԱՐԻԶ 29 (Հ).— Ճափոնական նաւային կցորդը ծովակալ Տարլանի յանձնեց Ծագող Արեւու առաջին կարգի ճափոնական պատուանշանը։

ԼՈՆՏՈՆ 29 (Հ).— Խորհրդարանին առջև Պ. Չէմպըրլէյն խօսեցաւ իր առաջին օրուան ճառին բովանդակութեամբ նոր ճառ մը, և յայտարարեց որ խաղաղութեան նպատակները քննելէ առաջ պէտք է դաշնակիցները յաղթեն թշնամիին։

Ֆրանսական խորհրդարանին գումարումը

ՓԱՐԻԶ 29 (Հ).— Կը սպասուի որ Պ. Տալատիէ յայտարարութիւն մը ընէ զինուորական և դիւանագիտական կացութեան մասին, Խորհրդարանի նստաշրջանին բացման առթիւ։ Ան հաւանաբար ընդունի որ ընդհանուր քաղաքականութեան շուրջ վիճաբանութիւն մը տեղի ունենայ, բայց ճառախօսներուն թիւը պիտի սահմանափակուի։

Իրազեկ շրջանակներու համաձայն, զօրակոչուած երեսփոխաններու կացութիւնը պիտի քննուի մասնաւոր կերպով։ Մինչ այդ, խնդրոյ առարկայ երեսփոխանները պիտի մնան իրենց պաշտօններուն վրայ և պիտի չմասնակցին Խորհրդարանի ժողովին։

Գալով համայնավար երեսփոխաններուն, անոնց պարագան կարգադրուած է։ Անոնք չեն կրնար ներկայ ըլլալ, որովհետև կամ փախստական են և կամ բանտը։ Համայնավարութենէն հրապարակաւ հրաժարող և անկէ յետոյ ալ Գործաւորական կուսակցութեան յարող նախկին համայնավար երեսփոխանները պիտի կրնան ներկայ ըլլալ ժողովին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՆԳԼԵՒՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐԸ ԿԸ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵՆ

մագնիսական ականներու դէմ միջոցները

ԼՈՆՏՈՆ, 28 (Հ).— Անգլիական շրջանակներ կը յայտարարեն որ մագնիսական ականը նոր զէնք մը չէ, որովհետև Գերմանիա զայն գործածած էր նախորդ պատերազմին ընթացքին: Հակամիջոցներ արդէն գոյութիւն ունին, և դաշնակից ծովային ուժերը զանոնք կատարելագործելու վրայ են մեծագոյն արագութեամբ։

Այս ականները արգելք չեղան Անգլիոյ և Ֆրանսայի Ատլանտեան ափերու վրայ ունեցած նաւահանգիստներուն գործունէութեան: Նոյնիսկ քիչ վնասուեցան Անգլիոյ արեւելեան նաւահանգիստները, որոնցմէ ոչ մէկը գոցուեցաւ ծովային առեւտուրին առջև։ Երեք օր առաջ, առեւտրական նաւերու խումբ կարաւան մը անցաւ ականներու շրջանին մէջէն և Թեմզի գետաբերանը հասաւ առանց որևէ կորուստի կամ վնասի։

Տանիմարքայի առեւտրական ազգային խորհուրդը հաղորդեց որ Սկագերրաքէն մինչև անգլիական ծովեզերք գոցող անցք մը գոյութիւն ունի Սկանտինաւեան նաւերու գործածութեան համար։ Ասիկա ցոյց կուտայ որ Սկանտինաւեան երկիրներ որոշած են իրենց բնական առեւտուրը շարունակել Անգլիոյ հետ։

Պատերազմական նոր մեթոտները, մանաւանդ անոնք որոնք չեն յարգեր միջազգային օրէնքը, որոշ յաջողութիւն մը կ'ունենան սկիզբը, բայց պատմութիւնը ցոյց կուտայ որ այս յաջողութիւնը կարճատեւ է, որովհետև այդ մեթոտները ձախողեցնելու ազդու միջոցը արագօրէն կը գտնուի։

Բաց աստի, ապօրէն պատերազմական մեթոտները յաճախ կը վնասեն զայն գործածող կողմին։ Այսպէս պատահեցաւ Գերմանիոյ, երբ անցեալ պատերազմի ատեն գործածեց հեղձուցիչ կազերը։ Մագնիսական ականներու գործածութեան Ֆրանսա և Անգլիա անմիջապէս պատասխանեցին հակակշիռ ձեռք առնելով և արգիլելով գերման արտածումները։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 (Հ).— Ծովակալութիւնը մանրամասնութիւններ կուտայ «Ռաուալփինտի» զինեալ նաւուն ընկղմելուն մասին։ Անիկա կռիւ մղած է գերման երկու ծովահէն նաւերու դէմ, և կռուի ընթացքին վիրաւորուելով ընկղմած անգլիական դրօշի տակ։ Օգնութեան հասնող բրիտանական մարտանաւերը ուշ հասած են։

ՍԹՈՔՀՈԼՄ, 28 (Հ).— Ական մաքրող շուէտական նաւեր մինչև հիմա 13 գերման ականներ գտած շուէտական եզերքին երկայնքին Օէրըսունտի նեղուցին մէջ։ Այս ականները իրենց կապերը խզած էին փոթորիկի ժամանակ։

Դասալիք Մորիս Թորէզ դատապարտուեցաւ

ՓԱՐԻԶ 28 (Հ).— Զինուորական ատեանը վեց տարի բանտարկութեան և իր բոլոր իրաւունքներուն բռնագրաւումին դատապարտեց Մորիս Թորէզը, պատերազմի ատեն դասալքութեան համար։

Թորէզ անյայտացած էր թշնամութեանց սկիզբէն ի վեր: Վերջերս լուր շրջեցաւ որ ան Մոսկուա կը գտնուի։

Ֆրանսական խորհրդարանները ԿԸ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻՆ

ՓԱՐԻԶ, 28 (Հ).— Խորհրդարանն ու Ծերակոյտը արտակարգ նստաշրջանի հրաւիրուած են 30 նոյմ. հինգշաբթի օր, ժամը 9,30-ին։

Մամուլը կը մեկնաբանէ այս գումարումը։ Ըստ «Բըթի Փարիզիէն»ի նստաշրջանը կարճ պիտի տեւէ։

«Բըթի Պլէօն» յայտարարէ որ Տալատիէի դահլիճը նոյնիսկ պէտք պիտի չունենայ վստահութեան խնդիր յարուցանելու, քախքախիչ մեծամասնութիւն մը ունենալուն համար։ Վարչապետը պիտի խօսի և միւսները մտիկ պիտի ընեն և վաւերացնեն անոր բառերը:

«Լ'Էքօ տը Բարի»ի համաձայն, միաձայնութեամբ վստահութիւն պիտի քուէարկուի դահլիճին։

«Բոփիւլէր»ի խորհրդարանական խմբագիրը կ'ընդգծէ որ ազգային ներկայացուցչութիւնը իր իրաւունքը կը վերստանայ նոյմ. 30-ին, այն մինչև օրը երբ կը լրանայ Վարչապետին տրուած լիազօրութեան շրջանը։ Ֆրանսական ռամկավարութիւնը կը յարգէ սահմանադրական կանոնը։

ՃՕՐՃ ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԸ ԲԱՆԱՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 (Հ).— Ճօրճ Թագաւոր կէսօրին բացաւ խորհրդարանական նոր նստաշրջանը, բայց առանց պերճանքի։ Վեհապետները Խորհրդարան գացին ինքնաշարժով, փոխանակ ձիաքարշ կառքի։

Իր ճառին մէջ Թագաւորը ըսաւ. «Լորտեր և երեսփոխաններ, պատերազմին շարունակումը կը պահանջէ բոլոր նպատակներուս կարողը։ Անգլիական Տոմինիոնները առաջին օրէն կը մասնակցին մեր ճիգին, և իրենց շատ կարեւոր և ազդու օգնութիւնը արժանի է մեծագոյն երախտագիտութեան։

«Աշխարհի ընդմէջէն, պատերազմական, առեւտրական և ձկնորսական նաւերս կ'ապահովեն հսկողութիւնը ծովային բոլոր ճամբաներուն, ամենէն մեծ գործակցութեամբ։

«Մեր երկրին, Ֆրանսայի և անդրծովեան ամբողջ պատկանելութեանց բանակները և օդային ուժերը կատարելապէս կը լրացնեն իրենց պատրաստութիւնը։ Համոզուած եմ որ ոչ ոք պիտի վարանի որևէ ճիգի և զոհողութեան առջև, որ կրնայ իրմէ պահանջուիլ։

«Երեսփոխաններ, ձեզմէ պիտի ուզուի նիւթական նոր ճիգ մը՝ պատերազմին շարունակումին համար։ Լորտեր և երեսփոխաններ, շատ ծանր պատասխանատուութիւն մը կը հանգչի ձեր ուսերուն վրայ։ Վստահ եմ որ [illegible] պիտի ըլլայ ազգին վճռականութեան։ Ձեզի ներկայացուելիք միջոցները պիտի ներշնչուին ժողովուրդիս շահէն և բարեկեցութենէն, և [illegible] բոլորը պիտի գտնուին ձեր բարձրութեան վրայ։

Այս հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Լորտերու ժողովարահին մէջ, ուր երթալու ատեն վեհապետներուն միացան Քէնթի և Կլոսթըրի դուքսերը։

Գերմանիա կ'աշխատի սպաննել Լեհերու ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԳԱՑՈՒՄԸ

ՊԵՐՆ 28 (Հ).— Լեհաստանէն հասած լուրերը կ'ընդգծեն այդ երկրին մէջ տիրող սարսափը Գերմաններու կողմէ։ Ազգին ընտրանին և մտաւորականները կամ գնդակահարուեցան և կամ կեդրոնացման բանակը լեցուեցան։

Բազմաթիւ Լեհեր հրապարակաւ եղան հայրենասէր ըլլալնուն համար թէ՛ թշնամութեանց, թէ՛ գերման գրաւումի ժամանակ։ Վերջերս, [illegible] իրենց թաղել սպաննուած քահանաներու, փաստաբաններու և ուսուցիչներու խումբ մը:

Գերման Ապահովութեան ոստիկաններն անգամ կը խոստովանին որ գերման թաքթիքը կը ձգտի ջարդ մը ընել, որ Լեհաստան չկրնայ վերազինուիլ մինչև քանի մը դար։ Գերման գործակալներ կ'աշխատին ոչնչացնել ազգային զգացումը՝ գործածելով բոլոր միջոցները։

Վերջին ամիսները Լեհաստան գտնուող չէզոք դիտող մը, որ ներկայ եղած է զօրաւոր վայրագ միջոցներուն, կը յայտարարէ որ լեհ մտաւորականներն ու ազնուականները զանգուածով վերցուեցան [illegible] երկիրը ձգել առանց հոգեկան ուղղութեան։ Գերման ոստիկաններ իրենց յայտնած են թէ իրենց պաշտօնն է Լեհերը բնաջնջել և ոչ թէ ղեկավարել [illegible]ցութեամբ։

Հրեաներուն վիճակը աւելի գէշ է։ Անոնք համախմբուած են Վարշաւայի մէկ մասնաւոր թաղը և չեն կրնար յարաբերիլ քաղաքին միւս մասերուն հետ։

թանին ուր որ ալ երթայ ան։ Ամերիկեան դեսպանը սակայն, առաջին անգամ ըլլալով շեղած է աւանդական սովորութենէն, յայտնելով որ, եթէ պնդեն՝ դեսպանի պաշտօնէն պիտի հրաժարի և սովորական հիւպատոսի հանգամանքով Պոլիս պիտի մնայ։

Նկատելով որ ամերիկեան դեսպանին Պոլսոյ մէջ ներկայութիւնը կրնայ օգտակար ըլլալ, ընդհանուր ապահովութեան տնօրէն Իսմայիլ Ճանպոլատ և ոստիկանութեան տնօրէն Պէտրի Պէյը հաւանութիւն յայտնեցին, որ Պոլիս մնայ Մ. Մորկընթաու:

Տարօրինակը այն է սակայն, որ երբ Պոլսոյ մէջ օրը օրին դաշնակից նաւատորմերուն կը սպասուէր և կառավարութիւնն անգամ մեկնումի պատրաստութիւն կը տեսնէր, դաշնակից նաւատորմը տակաւին յարձակումի հրաման իսկ առած չէր։ Եւ, ինչպէս նախորդ գլուխներուն մէջ տեսանք, այդ թուականին, անգլիական դահլիճը կը քննէր թէ Տարտանէլի դէմ տեղի ունենալիք ձեռնարկ մը օգտակա՞ր էր թէ ոչ։

Որոշ է ուրեմն թէ, այն միջոցին երբ Պոլսոյ մէջ օրերու խնդիր կը նկատուէր դաշնակից նաւատորմին երեւումը, Լոնտոնի մէջ, դահլիճը տակաւին նոր ձեռք կ'առնէր խնդիրը։ Այս պարագան բաւական է հաստատելու թէ ո՛ր աստիճան զրգռուած էին ջիղերը և ի՛նչ համեմատութիւններ առած էր անվստահութիւնը։ Պոլսոյ մէջ, ո՛չ ոք տեղեկութիւն ունէր թէ՝ նոյնքան վարանում կը տիրէր դաշնակիցներուն միջև։ Մինչ, Ֆոնտէր Կոլց փաշա նեղուցին գրաւումը կարելի կը նկատէր, Միջերկրականի դաշնակից նաւատորմի հրամանատար ծովակալ Կարտըն կ'ըսէր թէ կարելի չէր բռնի անցք մը փորձել Տարտանէլէն։

Պոլսեցիներու անձկութեան այս օրերէն գրեթէ

ամիս մը վերջն էր, (28 Յունուար 1915) որ անգլիական կառավարութիւնը Տարտանէլի արշաւանքի մասին իր ծանօթ վճռական որոշումը տուաւ։ Ինչպէս տեսանք, անգլիական դահլիճը որոշած էր ծովային գործողութիւն մը միայն կատարել, նկատելով որ պատերազմական նախարար Լորտ Քիչնէր կը շարունակէր պնդել թէ տրամադրելի զինուոր չունէր։

Միւս կողմէ սակայն, այդ ժամանակամիջոցի ընթացքին տեղի ունեցան կարգ մը նոր դէպքեր, որոնք բոլորովին նոր բնոյթ մը տուին անգլիական ծրագրին։

Այդ նոր դէպքերուն հետեւանքով, զուտ ծովային յարձակումի ծրագիրը երկրորդական գծանի վրայ մնաց, և անոր տեղ հիմնական խնդիր դարձաւ զինուորական լուրջ ձեռնարկ մը կատարելու ծրագիրը։

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը մինչև այդ ատեն դէմ արտայայտուած էր Թուրքիոյ դէմ զինուոր ղրկելու առաջարկին, որովհետև գերման բանակներու արեւմտեան յառաջխաղացումին հետեւանքով, անկարելի կը դառնար Պելժիոյ և Հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ գտնուող անգլիական զինուորներու այլուր փոխադրութիւնը։ Առկէ զատ, ֆրանսական բանակները [illegible] ազատելու համար անգլիացի զինուորները յառաջխաղացումի ձեռնարկած էին Պելժիոյ սահմանին ամբողջ երկայնքին։

Այս կացութիւնը նկատի ունենալով, մասնաւորապէս Լորտ Քիչնէր անկարելի կը նկատէր Թուրքիոյ դէմ տեղի ունենալիք ձեռնարկի մը համար զինուոր տրամադրել։ Ճիշդ է որ, Լորտ Ֆիշըր առաջարկած էր Եգիպտոսի անգլ. բանակը յատկացնել Տարտանէլի արշաւանքին, բայց Ճէմալ փաշայի կողմէ Սուէզի դէմ ձեռնարկուած յարձակողականը անկարելի կը դարձնէր Եգիպտոսի անգլ. ուժերուն նաւա-